

Københavns Havne

FORTID OG NUTID

AF BENT ZINGLERSEN

SAMLERENS FORLAG · KØBENHAVN

1977

Den store Fiskerihavn syd for Sjællandsbroen har også plads til en mængde lystbåde.

Københavns største fiskerihavn

Arbejdet med udgravningen af en havn syd for slusedæmningen og altså også syd for den senere anlagte Sjællandsbro, blev udført som nødhjælpsarbejde under den store arbejdsløshed i 40'ernes begyndelse. Havnen blev taget i brug af lystbåde allerede i 1943 og af fiskerne for alvor i 1948.

I nutiden ligger der i øvrigt en lille privat »havn« for Bådefore-

ningen Trekanten helt op til Sjællandsbroen, som især benyttes af bundgarnsfiskere. I vigen af Kalveboderne, der beskytter brodæmningen og småhavnene her, holder hver vinter mægtige flokke af svømmefugle til, og de holder et stort stykke vand åbent, hvor koldt det end bliver. Det er overvejende troldænder, men også taffeland, bjergand, lappedykker og skalle-sluger fra det høje nord.

Selve Fiskerihavnen ligger ved

en række sideveje til Bådehavns-gade med en masse småhuse og skure af den velkendte slags i fiskerlejer samt tjærekøgeri og oplag for bundgarnspæle i nærheden. Der landes også fisk her, hvor de ises på kajen eller ved et af slæbestederne. Dette kunne være en fiskerihavn hvor som helst i landet – intet i selve havneområdet tyder på en storbys nærhed.

Nordligst er havnen reserveret søsporten, og Sejlforeningen Enighed og Motorbådsklubben West har deres bygninger og pladser her. Også Dansk Motorbåds Union har til huse ved Bådehavns-gade, et ganske særpræget stykke København, som ikke mange kender.

Lorterenden og Valbyparken

Som hele Fiskerihavnens landområde er opfyldt i Kalveboderne, er også det øvrige kystland herfra til Harrestrup Å resultatet af mange årtiers landvinding ved hjælp af dagrenovation og jordfyld til at dække uhumskhederne. En stor del af det indvundne land er endnu enten afspærret for offentligheden eller uvejsomt med pløre og sumpe eller vildsomme krat-skove. En stor mark er dog overladt fiskerne fra Bådehavns-gade til stejleplads. Her står endeløse ræk-

ker af kors til ophængning af nytjærede garn og ligner alt andet end en del af en storby, skønt området endda ligger inden for Københavns kommunes grænser.

Her ligger også udløbet fra en kloak, Lorterenden, hvor der indtil for kort tid siden lå en række gamle, ødelagte træskibe, på hvis dæk der boede mennesker i tilfældigt sammenflickede træskure.

»Det værste slum nord for Alperne,« blev det kaldt i forbindelse med en udsendelse i TV fra denne storbyens utiltalende vrangside.

Nu arbejder bulldozere og gravemaskiner i det vidtstrakte terræn, og man skal over på den anden side af Lorterenden for at se primitiv bebyggelse. Her ligger en masse småhuse, bygget af forhåndenværende midler, flere af dem på pæle ud i vandet. Og man har indrettet sig i campingvogne, kaserede rutebiler, ægte gamle gøglervogne og ind imellem også helt nette små sommerhuse. Eller nogle fiskere har deres grej i et skur og en autoophugger sit værktøj. Denne sælsomme bebyggelse strækker sig helt ud til en kunstig ø ved den nuværende kyst af Kalvebod Strand. Vandarealet indenfor synes som skabt til engang at blive en moderne lystbådehavn, men der har ikke stået noget i de lokale blade om planer i den retning. Nu

er der ved nogle af hytterne ophalingsplads for både, der er lige så primitive som bebyggelsen.

Straks på den anden side af Gåsebæksrenden begynder Valby-parken, som vil blive fortsat ud til Harrestrup Å. Det er en udpræget kyst, man har dannet her, en høj, kunstig klint, som afliver alle formodninger om, at der endnu er myndigheder, som ønsker at afvande hele Kalvebod Strand på nær den smalle sejlrende ved Kongelunds-dæmningen. Man skaber ikke så udpræget et kystland, hvis man ikke er sikker på, at det ikke en skønne dag vil komme til at ligge inde i landet.

På den tilgængelige kyst er der i 1974 bygget en lille bro ud i vandet, hvorfra man kan drive fiskeri; men det er også en udmærket post til iagttagelse af svømmefugle året rundt.

På den anden side af Harrestrup Å, som indtil 1950'erne havde bådepladser helt op til Gl. Køge Landevej, begynder Hvidovre.

For enden af Lodsvej

Hvidovre har haft en havn allerede omkring 1800, dog kun i form af en bro, ved hvilken skibe fra Stevns udskibede kalk fra Fakse Kalkbrud. Det var grundlagt af en grev Danneskiold-Samsøe og

eksisterede i nogle årtier. Også i nutiden er der havn på stedet, men ikke blot en skibsbro som i forrige århundrede. For enden af Lodsvej, som hører til de ældste veje i Hvidovre, har der siden midten af 1930'erne ligget et mørtelværk med egen havn, hvortil der fører en gravet rende ude fra de større dybder i Kalveboderne. Hvidovre var på det tidspunkt en velordnet og stærkt ekspanderende forstad til København; men ikke des mindre kunne grundlæggeren af mørtelværket uden at spørge nogen kommunal myndighed lade udfylde et større område af Kalveboderne, en halvø ud i stranden, der i mange år har været aflukket industriområde. Det har i nutiden givet anledning til adskillig hovedpine inden for den kommunale administration, og det ser ud til at firmaet må rømme stedet uden nogen form for erstatning.

Mørtelværkets første sandsugerked *Sorterende* efter det naturlige sejlløb, der grundet og uregelmæssigt fører sydpå i forlængelse af Refshæledybet til Køge Bugt. Det er en gammel smeltevandsrende fra istidens slutning. Siden anlæggelsen af Kongelunds-dæmningen i første halvdel af 40'erne, har den gennemgående skibsfart ikke benyttet Sorterende, men en gravet rende langs med dæmningen.

Stejleplads til tørring af fiskegarn i det yderste Kongens Enghave, fotograferet 1976. Den ligger et godt stykke vest for Fiskerihavnen ved Sjællandsbroen.

